https://doi.org/10.59295/stctce2025.08 CZU: 341.645.5CtEDO:342.565.2(478)

PRACTICA CtEDO ÎN JURISPRUDENȚA CURȚII CONSTITUȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA

ECtHR PRACTICES IN THE JURISPRUDENCE OF THE CONSTITUTIONAL COURT OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Lilia CHIRTOACĂ,
Universitatea de Stat din Moldova,
ORCID ID: 0000-0002-5003-647x, e-mail: chirtoacal@gmail.com

Abstract. The Constitutional Court treats the jurisprudence of the European Court of Human Rights as part of the European jurisprudential heritage in the field of fundamental human rights and freedoms. The Constitutional Court references them when establishing national constitutional standards. An essential aspect is the vast jurisprudence of the ECtHR regarding the protection of fundamental human rights and freedoms guaranteed by the European Convention, its additional protocols, which have evolved through dynamic interpretation and through the prism of current conditions.

Keywords*: the jurisprudence of the European Court of Human Rights, the jurisprudence of the Constitutional Court, fundamental human rights and freedoms, national constitutional standards.*

Aplicarea Convenției Europene a Drepturilor Omului este în conformitate cu prevederile Constituţiei Republicii Moldova, dispozițiile art. 4, aspect reflectat detaliat în Hotărîrea Curţii Constituţionale nr. 55 din 14 octombrie 1999. În această ordine de idei menționăm, că Curtea Constituțională în jurisprudența sa, frecvent face trimitere la practica instanței europene, în materia drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, în special cînd se impune stabilirea standardelor naționale de constituționalitate.

- **Asigurarea egalității și nediscriminării**

Articolul 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului poate fi invocat doar cu privire la drepturile și libertățile garantate de CEDO, dar potrivit jurisprudenței CtEDO are o semnificație autonomă (Eweida și alții c.Marii Britanii, 15 ianuarie 2013), (HCC nr.14 din 16.05.2016) [1].

Convenția Europeană a Drepturilor Omului nu conține o interdicție generală a discriminării, dar Protocolul 12 la CEDO este consacrat expres interdicției

generală a oricărei forme de discriminare privind exercitarea oricărui drept prevăzut de lege.

Potrivit jurisprudenței constante a Curții europene, discriminarea în sensul aplicării articolului 14 din Convenție, cere constatarea următoarelor aspecte:

- existența unui tratament diferit al persoanelor în situații similare;
- această diferență de tratament nu are o justificare obiectivă și rezonabilă; existența unei astfel de justificări trebuie să fie evaluată în raport cu scopul legitim și efectele acțiunii în cauză;
- diferența de tratament în exercitarea unui drept, nu urmărește un scop legitim, care poate fi probat.

Un tratament diferențiat bazat pe o justificare obiectivă și rezonabilă nu se consideră discriminatoriu, atunci cînd există o relație rezonabilă de proporționalitate între mijloacele folosite și scopurile urmărite.

Statele contractante beneficiază de o marjă largă de apreciere pentru a determina dacă și în ce măsură diferențele între situații similare justifică distincția în tratament (cauza Schalk și Kopf c.Austriei; Burden c.Regatului Unit), (HCC nr.14 din 16.05.2016).

În această ordine de idei, trebuie să menționăm că nu constituie discriminare diferențele de tratament a persoanelor atunci cînd acestea se bazează pe diferențe factuale însemnate și există un raport de proporționalitate rezonabil între aceste diferențe și obiectivele urmărite de norma de drept, care la rîndul său, nu pot fi arbitrare, nedrept și în conflict cu demnitatea omului. Potrivit art.14 din Convenția Europeană unui stat-membru nu-i interzis să trateze diferențiat grupurile (religioase), pentru a corecta ”inegalitățile factuale” între ele, dar în cazul tratamentul diferențiat în care nu are o justificare obiectivă, este discriminatoriu (HCC nr.14 din 16.05.2016). În acest sens, Curtea Constituțională (HCC nr.14 din 16.05.2016) a reținut că exprimarea convingerilor religioase li se poate impune obligația de a evita, în limita posibilităților, expresii neîntemeiat ofensatoare pentru alții, încălcînd drepturile acestora, fără a facilita o dezbatere publică necesară (cauza Gunduz c.Turciei, din 04.12.2003), (HCC nr.14 din 16.05.2016).

Principiul egalității în fața legii nu înseamnă egalitate absolută. Totodată, nu toate diferențele de tratament constituie discriminare interzisă, deoarece pot fi motive întemeiate pentru un tratament diferit, în acest caz distincția trebuie să aibă o ”justificare obiectivă și rezonabilă”, adică să urmărească un scop legitim și să existe un raport rezonabil de proporționalitate între scopul vizat și mijloacele folosite pentru realizarea acestuia [2]. Astfel, discriminarea poate rezulta atît din politicile elaborate, dintr-un act normativ, cît și din situații de facto, care din cauza efectelor disproporționate poate prejudicia un grup de persoane.

- **Vaccinarea copiilor**

Potrivit jurisprudenței CtEDO, în general, marja de apreciere este lăsată statelor să decidă în politica lor de vaccinare. Totodată, potrivit jurisprudenței CtEDO au fost remarcate efectele benefice ale vaccinării, fără a neglija și efectele secundare inevitabile, în condițiile existenței unui control ştiinţific strict. În acest sens a fost remarcat principiul solidarității sociale pentru protejarea persoanelor vulnerabile, iar în cazul neadmiterii copiilor la grădiniţă a fost apreciat drept o măsură preventivă și nu cu caracter punitiv. Potrivit jurisprudenței instanței europene interesul superior al copiilor trebuie să primeze în toate deciziile care îi privesc. Prin urmare, obligativitatea vaccinării nu este o încălcare a articolului 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, care reglementează respectarea vieții private și de familie. Deși, amenzile financiare și refuzarea unui loc la grădiniță pentru copiii nevaccinați ar fi, este adevărat, măsuri care încalcă dreptul la respectarea vieții private și de familie, dar reglementarea cehă, în acest caz, a fost constatată justă.

Din jurisprudența Curtea Constituționale menționăm hotărîrea cu referire la constituționalitatea articolului 52 alin. (6) din Legea nr. 10 din 3 februarie 2009 privind supravegherea de stat a sănătăţii publice și a pct. 21 subpct. 1) lit. e) din Programul Naţional de imunizări pentru anii 2016-2020, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1113 din 6 octombrie 2016. Dispozițiile contestate prevedeau că admiterea copiilor în colectivităţi, instituţii educaţionale şi de recreere să fie condiţionate de faptul vaccinării lor profilactice sistematice. În opinia autorului sesizării, aceste prevederi limitau accesul la educație al copiilor. Curtea Constituțională a analizat această cauză prin prisma articolelor 28, care garantează dreptul la viața privată și art. 35, care garantează dreptul la învățătură, coroborate cu articolul 16, care garantează principiul egalității din Constituție. Aspectul condiționării admiterii copiilor în colectivități, în instituții educative, de vaccinarea acestora a fost o practică contestată și în fața instanțelor judecătorești naționale ale altor statelor [3]. Curtea în cadrul examinării, a asigurat echilibrarea principiului protecției sănătății cu principiul accesului la educație și principiul respectării vieții private. De asemenea s-a pornit de la premisa riscurilor reduse ale vaccinării și a beneficiilor semnificative ale acesteia, așa cum denotă un consens larg existent în comunitatea științifică medicală. În consecință, Curtea a recunoscut constituționale prevederile articolului 52 alin. (6) din Legea privind supravegherea de stat a sănătății publice, în măsura în care nu le sunt aplicabile copiilor în privința cărora există contraindicații medicale argumentate și documentate.

- **Referințe bibliografice:**

1. HCC nr.14 din 16.05.2016 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 1 alin. (2) lit.c) din Legea nr. 121 din 25.05.2012 cu privire la asigurarea egalității.
2. de ex. un angajator poate face discriminări în mod legal și obiectiv justificat pe baza unor caracteristici personale, dar în împrejurări limitate, unde acestea sunt esențiale la locul de muncă;
3. Astfel, hotărârea *Zucht v. King*, 260 U.S. 174 (1922), pronunțată de către Curtea Supremă a Statelor Unite, prezintă o situație similară, fiind contestate ordonanțele municipale din San Antonio, Texas, care condiționau admiterea la școlile publice și private de administrarea vaccinurilor. În opinia Curții Supreme aceste ordonanțe nu le confereau autorităților o putere arbitrară, ci o discreție largă, pe care o presupunea protecția sănătății publice. Cererea reclamantei a fost respinsă, pentru că nu ridica probleme substanțiale din perspectiva Constituției. O altă cauză, Curtea Constituțională a Serbiei s-a pronunțat, prin hotărârea IUz-48/2016 din 26.10.2017, cu privire la constituționalitatea cu anumite tratate internaționale ratificate de către Serbia. Analizând, Curtea din Serbia a reținut, că admiterea copiilor în instituțiile de învățământ este condiționată de vaccinarea lor, iar acest fapt nu poate fi corelat cu discriminarea în materia dreptului la educație. Tuturor copiilor de anumite vîrste trebuie să li se administreze vaccinuri, cu excepția celor cărora vaccinurile le sunt contraindicate. Această obligație se referă, în conformitate cu principiul egalității în fața legii, la toate persoanele care sunt incluse într-un grup. Nu se poate considera că sunt discriminate persoanele care refuză vaccinarea, adică persoanele care nu respectă obligația legală, în comparație cu persoanele care au respectat această obligație, pentru că cele două categorii nu se află într-o situație similară.